

UZASADNIENIE

Powód wytoczył powództwo o ustalenie, że pozwanej Bankowi (...) Spółce Akcyjnej we W. (obecnie (...) Bank (...) spółce akcyjnej w W.) nie przysługują wobec powódki (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S., z umowy o preferencyjny kredyt inwestycyjny z linii KZ nr (...) z dnia 20 grudnia 2006 roku i umowy przejęcia długu nr (...) z dnia 17 lutego 2012 roku roszczenia:

1. o zapłatę kwoty 412 065,45 zł (czteryście dwanaście tysięcy sześćdziesiąt pięć złotych czterdzieści pięć groszy) wraz z odsetkami ustawowymi naliczonymi od dnia wpływu dopłat na konto Banku (...) Spółki Akcyjnej we W. do dnia ich wpływu na konto Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa włącznie, tytułem zwrotu dopłat wypłaconych przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa na podstawie umowy o preferencyjny kredyt inwestycyjny z linii KZ nr (...) z dnia 20 grudnia 2006 roku i umowy przejęcia długu nr (...) z dnia 17 lutego 2012 roku,

2. o zapłatę kwoty 109 000,00 zł (sto dziewięć tysięcy złotych) tytułem raty kredytu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, wymaganej na dzień 20 grudnia 2016 roku zgodnie z umową przejęcia długu nr (...) z dnia 17 lutego 2012 roku.

Wniósł również o zasądzenie kosztów procesu. W uzasadnieniu wskazano, iż osoba trzecia - P. D. zawarł z pozwanym Bankiem umowę o preferencyjny kredyt inwestycyjny z linii KZ na zakup nieruchomości rolnej od Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w celu prowadzenia działalności rolniczej. Następnie po upływie okresu karencji i po dokonaniu analizy pozwany Bank wyraził zgodę P. D. na sprzedaż spółce (...) spółce z o.o. działek rolnych nabytych z kredytu preferencyjnego i wyraził zgodę na przejęcie przez nabywcę - (...) spółkę z o.o. preferencyjnego kredytu inwestycyjnego z linii KZ nr (...) do kwoty 983 400 złotych. Po przejęciu długu nabywa wypełniał wszystkie umowne postanowienia, mimo tego Bank wezwał spółkę (...) do zwrotu dopłat do oprocentowania wraz z odsetkami wskazując, że poprzedni kredytobiorca nie wywiązał się z warunków umowy o kredyt inwestycyjny z linii KZ nr (...) tzn. nie uprawiał gruntów zakupionych za przyznany mu kredyt inwestycyjny. Powód nie podzielał tego stanowiska, że jest zobowiązany do zapłaty jakichkolwiek należności z tytułu dopłat do oprocentowania. Następnie powód w wykonaniu umowy przejęcia długu dokonywał spłat kredytu zgodnie z ustalonym harmonogramem, a pozwany Bank pomimo wyraźnego wskazania tytułu wpłaty z dnia 19 grudnia 2016 r. (rata kredytu) zaliczył ją dowolnie na przeterminowaną należność z tytułu dopłat do oprocentowania, z których skorzystał poprzedni kredytobiorca P. D.. Ponadto powód podniósł, iż pozwany Bank dokonał potrącenia cudzej wierzytelności tj. wierzytelności Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z wierzytelnością powódki, co jest niedopuszczalne albowiem powód nie ma jakiegokolwiek zadłużenia wobec Banku, a ponadto wierzytelność z tytułu dopłaty do oprocentowania była wierzytelnością Agencji, a nie banku. Następnie pozwany Bank wezwał powoda do zapłaty i zagroził wypowiedzeniem kredytu.

Zdaniem powódki powyższe okoliczności uzasadniają przedmiotowe powództwo w świetle tego, że istnieje zagrożenie praw powoda oraz istnieje potrzeba zapobieżeniu temu zagrożeniu na przyszłość. Pozwana wzywa bowiem powoda do zapłaty należności pod rygorem wypowiedzenia kredytu, które pozwanej nie przysługują od powodowej spółki. Przedmiotowe powództwo jest jedynym sposobem na usunięcie tej niepewności, co do treści stosunków zobowiązaniowych łączących strony.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu.

W uzasadnieniu wskazano, iż pozwany nie kwestionuje, iż zawarł umowę z P. D. o preferencyjny kredyt inwestycyjny z linii KZ nr (...), a następnie po uzyskaniu zgody Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa wyraził zgodę P. D. na sprzedaż spółce (...) spółce z o.o. działek rolnych nabytych z kredytu preferencyjnego i wyraził zgodę na przejęcie przez nabywcę - (...) spółkę z o.o. - preferencyjnego kredytu inwestycyjnego z linii KZ nr (...) do kwoty 983 400 złotych. Pozwany wskazał, iż przy przyznawaniu kredytów preferencyjnych z dopłatami do oprocentowania powiązane zostawały trzy podmioty: Agencja, Bank i kredytobiorca. Preferencja wyrażała się w obniżonym oprocentowaniu

kredytu, którego część była pokrywana przez Agencję w formie dopłat do oprocentowania. Wskazano, iż kontrola Agencji przeprowadzona w 2016 roku wykazała, iż P. D. po zawarciu umowy kredytowej i po zakupie nieruchomości nie uruchomił działalności rolniczej zgodnie z planem przedsięwzięcia w związku z czym nie wywiązał się z umowy kredytowej i tym samym Bank wezwał powoda jako przejemcę długu do zwrotu dopłat do oprocentowania wraz z odsetkami. Wskazał, iż P. D. został zwolniony z długu w świetle art. 519 k.c. wobec skutecznie zawartej umowy o przejęcie długu nr (...) z dnia 17 lutego 2012 roku. Dodatkowo pozwany podał, iż miał prawo zarachowania wpłat dokonywanych przez powoda z tytułu przejętego kredytu niezgodnie ze wskazaniem dłużnika tj. nie na ratę kredytu tylko na należności z tytułu dopłat, o które wezwał powoda albowiem zgodnie z umową Bank może dokonywać zaliczenia na dowolną wierzytelność wynikającą z umowy.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 20 grudnia 2006 roku P. D. (rolnik indywidualny) zawarł z Bankiem (...) spółką akcyjną we W. umowę o preferencyjny kredyt inwestycyjny z linii KZ nr (...) z dnia 20 grudnia 2006 roku w wysokości 1 419 400 złotych. Kredyt był przeznaczony na zakup od Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa użytków rolnych o powierzchni 226,59 ha położonych w S. - działka (...). Powyższe grunty, przed zakupem były już w posiadaniu P. D., który dzierżawił te grunty od Agencji prowadząc na nich działalność rolniczą. Zasady udzielania kredytów preferencyjnych były ustalane pomiędzy Bankiem a Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa zgodnie z umową nr (...) z dnia 22 lipca 2005 roku. Umowa ta określała między innymi zasady, warunki i tryb stosowania przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa dopłat stanowiących część oprocentowania należnego Bankowi do kredytów udzielanych przez Bank z jego środków własnych zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 roku w sprawie szczególnych kierunków działania Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz sposobów ich realizacji.

(dowód: umowa kredytu inwestycyjnego z linii KZ nr (...) k. 51 – 58, umowa nr (...) z dnia 22 lipca 2005 roku k. 143 – 150);

Przed zawarciem umowy o kredyt preferencyjny wniosek P. D. był weryfikowany i poddany analizie pod kątem tego czy jest on zgodny z zasadami udzielania kredytów dla danej linii kredytowej. Do wniosku P. D. dołączył biznes plan. Wniosek uzyskał akceptację i umowa została zwarta. Przedmiotem kredytowania był zakup użytków rolnych o powierzchni 226,59 ha położonych w S. w ramach linii kredytowej KZ/01. Wykup tych gruntów miał się przyczynić do powiększania majątku stałego oraz infrastruktury gospodarstwa. P. D. po udzieleniu kredytu dokonał zakupu nieruchomości o jakich mowa w umowie.

(dowód: biznes plan - k. 60 – 89, zeznania świadka D. H. k. 265, zeznania świadka P. D. k. 266)

Po udzieleniu kredytu preferencyjnego i dokonaniu zakupu nieruchomości rolnych P. D. początkowo prowadził na zakupionych gruntach działalność rolniczą osobiście, a następnie wydzierżawił zakupione grunty spółce (...) spółce z o.o., która na tych gruntach prowadziła działalność rolniczą zgodnie z biznes planem P. D.. Spółka (...) składała wnioski o dopłaty obszarowe w czasie trwania umowy dzierżawy i je otrzymywała. P. D. w ramach wykonywania umowy kredytowej składał do Banku dokumenty zgodnie z umową m.in. informację o prowadzonej działalności rolniczej. W trakcie trwania umowy kredytowej były również dokonywane kontrole w zakresie monitorowania wykonywania umowy ze strony Banku jak i Agencji, z których sporządzano notatki. Nie było żadnych zastrzeżeń co do realizacji obowiązków umownych kredytobiorcy. Notatki potwierdzały prowadzenie gospodarstwa zgodnie z ustalonymi zasadami. Nie było też zastrzeżeń co do spłaty kredytu.

(dowód: notatka z 14.12.2016 roku k. 250, notatka z 12. 12.2016 roku k. 250 v, notatka z 22. 11. 2017 roku k. 251, notatka z dnia z 17.10.2008 roku k. 252, notatka z dnia z 05.10.2009 roku k. 252 v, notatka z dnia z 27.10.2010 roku k. 253, formularz rozmowy k. 253 v – 255, notatka z dnia z 20.05.2013 roku k. 255 v, notatka z dnia z 04.03.2014 roku k. 256, notatka z dnia z 09.11.2015 roku k. 256 v, zeznania świadka D. H. k. 265, zeznania świadka S. G. k. 328, zeznania świadka P. D. k. 266);

Po okresie karencji P. D. wystąpił o zgodę na sprzedaż nieruchomości rolnych zakupionych z kredytu preferencyjnego z linii KZ. Po dokonaniu analizy wniosku w dniu 27 stycznia 2012 roku Bank wyraził zgodę P. D. na sprzedaż powyższych nieruchomości na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.. Jednocześnie Bank wyraził zgodę na przejęcie przez nabywcę - (...) spółkę z o.o. - preferencyjnego kredytu inwestycyjnego z linii KZ nr (...) do kwoty 983 400 złotych. Zgodę na zbycie nieruchomości wyraziła również Agencja. Dotychczasowy kredytobiorca P. D. wyraził zgodę na przejęcie długu. W dniu 17 lutego 2012 roku doszło do zawarcia umowy o przejęcie długu nr (...) pomiędzy Bankiem (...) a spółką (...) spółką z o.o. do kwoty 983 400 złotych. W zakresie w jakim (...) spółka z o.o. przejęła dług Bank zwolnił poprzedniego kredytobiorcę P. D. z długu wobec Banku. Strony ustaliły plan spłaty zadłużenia przez spółkę (...) spółkę z o.o. ustalając harmonogram spłat. Na zabezpieczenie roszczeń banku z tytułu spłaty kredytu przejętego przez spółkę (...) ustanowiona została przez (...) spółkę z o.o. hipoteka na rzecz Banku do kwoty 1 475 100 złotych na nieruchomości dla której Sąd Rejonowy w Koszalinie prowadzi księgę wieczystą nr (...).

(dowód: zaświadczenie banku k. 91, umowa przejęcia długu nr (...) k. 93 – 94, załącznik do umowy k. 95, oświadczenie k. 96, oświadczenie banku k. 98, zeznania świadka P. D. k. 266, zeznania świadka P. P. k. 379);

Po przejęciu długu tj. po zawarciu w dniu 17 lutego 2012 roku umowy o przejęcie długu nr (...) pomiędzy Bankiem (...) a spółką (...) spółką z o.o. do kwoty 983 400 złotych, powódka spłacała zadłużenie zgodnie z umową oraz zgodnie z harmonogramem. Prowadziła również działalność rolniczą zgodnie z umową na zakupionych gruntach. Pobierała również dopłaty obszarowe zgodnie z obowiązującymi przepisami. Po kolejnej kontroli Agencji, która miała miejsce w roku 2016 roku stwierdzono nieprawidłowości w realizacji umowy o preferencyjny kredyt inwestycyjny z linii KZ zawarty pomiędzy P. D. a Bankiem. Nieprawidłowość miała polegać na tym, że P. D. nie uruchomił działalności rolniczej zgodnie z założeniami zawartymi w planie przedsięwzięcia. Bank wezwał powodową spółkę do zwrotu dopłat do oprocentowania wraz z odsetkami ustawowymi. Wskazano, iż kwota dopłat wynosi 412 065, 45 zł, a kwota odsetek na dzień 31 maja 2016 roku wynosi 282 990,39 złotych.

(dowód: zeznania świadka D. H. k. 265, zeznania świadka Z. P. k. 378 – 379, pismo Banku z dnia 2 czerwca 2016 roku k. 100, wystąpienie pokontrolne k. 213 – 217, notatka z dnia 5.10.2016 roku k. 257);

Powodowa spółka zakwestionowała żądanie Banku uznając, że roszczenie o zwrot dopłat do oprocentowania nie może być kierowane do spółki (...) spółki z o.o. z powodu braku podstaw prawnych albowiem spółka od chwili przejęcia długu wykonuje wszystkie zobowiązania umowne. Swoje stanowisko zawarła w piśmie z dnia 24 czerwca 2016 roku. Bank nie podzielił stanowiska spółki i w piśmie z dnia 18 lipca 2016 roku wskazał, że P. D. nie prowadził działalności rolniczej na zakupionych z kredytu gruntach, co było wbrew obowiązkowi umownemu zatem żądanie jest uzasadnione. Natomiast skoro R. przejął dług to jest zobowiązany do zwrotu tych dopłat do oprocentowania. Strony wymieniały jeszcze dalszą korespondencję, jednak żadna ze stron nie zmieniła swojego stanowiska. Strony nie doszły do konsensusu. Bank podtrzymał swoje żądanie zwrotu dopłat do oprocentowania i wzywał powodową spółkę do zapłaty.

(dowód: pismo (...) spółki z o.o. z dnia 24 czerwca 2016 roku k. 102 – 104, pismo Banku z dnia 18 lipca 2016 roku k. 106, pismo (...) spółki z o.o. z dnia 27 lipca 2016 roku k. 108 -109, pismo banku z dnia 23 sierpnia 2016 roku k. 111);

Pomimo wymiany korespondencji powoda spółka realizowała zapisy umowy o przejęcie długu i dokonywała spłat zgodnie z harmonogramem stanowiącym załącznik do umowy. W dniu 19 grudnia 2016 roku powodowa spółka dokonała spłaty kolejnej raty w kwocie 109 000 złotych, w tytule przelewu wskazując, iż spłata dotyczy bieżącej raty kredytu inwestycyjnego. Bank nie zaliczył dokonanej wpłaty zgodnie ze wskazaniem dłużnika i pobrał z rachunku bankowego powódki kwotę 113 920, 67 złotych zaliczając ją na spłatę dopłat do oprocentowania. Na powyższe zareagowała powodowa spółka składając pismem z dnia 3 stycznia 2017 roku reklamację na dokonane zaksięgowanie wykonane niezgodnie z wolą powodowej spółki wskazaną w przelewie i wniosła o zaksięgowanie wpłaty 109 000 złotych, tak jak to wskazano uprzednio, na poczet bieżącej spłaty kredytu. W odpowiedzi na powyższe Bank wystosował pismo z dnia 25 stycznia 2017 roku do powódki informując, że dokonuje potrącenia wierzytelności przysługującej Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z tytułu dokonanych dopłat do oprocentowania preferencyjnego

kredytu inwestycyjnego z linii KZ z dnia 20 grudnia 2006 roku przejętego na podstawie umowy przejęcia długu z dnia 17 lutego 2012 roku przez (...) spółkę z o.o. W piśmie tym wskazano również, że po potrąceniu zadłużenie powódki wobec Agencji wynosi na dzień 24 stycznia 2017 roku 594 039, 05 złotych, natomiast zadłużenie powódki wobec Banku wynosi 112 942,43 złotych z tytułu umowy kredytowej. W kolejnym piśmie Bank wskazał, iż jest uprawniony do zaliczania pobranych lub otrzymanych kwot na dowolną wierzytelność wynikającą z umowy. W kolejnym piśmie Bank wezwał pozwaną do spłaty zadłużenia z tytułu umowy kredytu i zagroził, że brak wpłaty będzie skutkowało wypowiedzeniem umowy kredytu i postanowieniem go w stan wymagalności. Takie wezwanie zostało skierowane również do poręczyciela kredytu tj. do spółki (...) spółki z o.o. Powodowa spółka nie zmieniała zdania w konsekwencji strony nie doszły do porozumienia.

(dowód: reklamacja k. 113, historia konta k. 114, pismo z dnia 25 stycznia 2017 roku k. 116, pismo z dnia 27 stycznia 2017 roku k. 118, wezwanie do zapłaty k. 120, wezwanie do zapłaty k. 122, wezwanie do zapłaty k. 124 i 125, zeznania świadka Z. P. k. 378 - 379).

Sąd zważył co następuje:

Powództwo okazało się uzasadnione w całości.

Przedmiotowe powództwo zostało oparte o dyspozycję art. 189 k.p.c. Zgodnie z art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 20 maja 2011r., II PK 295/10, LEX nr 898699, przedmiotem powództwa o ustalenie są prawa podmiotowe (majątkowe bądź niemajątkowe, służące określonym podmiotom względem innych podmiotów) lub stosunki prawne, a ściślej - stosunki cywilnoprawne w rozumieniu art. 1 k.p.c., których koniecznymi elementami są prawa podmiotowe i odpowiadające im obowiązki stron występujących wobec siebie jako równoprawni partnerzy (por. A. Wolter, J. Igantowicz, K. Stefaniuk, Prawo cywilne. Zarys części ogólnej, wydanie 2, Warszawa 1998, s. 107 oraz Z. Radwański, Prawo cywilne - część ogólna, wydanie czwarte - zmienione i poszerzone, Warszawa 1999, s. 84), do których to stosunków zaliczane są także stosunki prawne z zakresu prawa pracy. Samo powództwo może mieć charakter pozytywny (o stwierdzenie istnienia) albo negatywny (o stwierdzenie nieistnienia). Dopuszczalne jest przy tym ustalenie w tym trybie faktów mających charakter prawotwórczy. Muszą to być jednak takie fakty, z których w sposób bezpośredni wynika istnienie (nieistnienie) stosunku prawnego lub prawa (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 13 marca 1984r., I PRN 23/84, OSP 1985, nr 6, poz. 120; z dnia 15 grudnia 1995r., III CRN 51/95, niepublikowany; z dnia 25 czerwca 1997 r., III 563/97, niepublikowany i z dnia 11 lipca 1997 r., II CKN 280/97, LEX nr 255613; z dnia 17 grudnia 1997r., I PKN 434/97, OSNP 1998/21/627).

Drugim warunkiem uwzględnienia powództwa z art. 189 k.p.c. jest istnienie interesu prawnego w ustaleniu. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20 maja 2011r., II PK 295/10, LEX nr 898699, o interesie prawnym w rozumieniu art. 189 k.p.c. można mówić wówczas, gdy występuje stan niepewności co do istnienia prawa lub stosunku prawnego, a wynik postępowania doprowadzi do usunięcia tej niejasności i zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, definitywnie kończąc trwający spór albo prewencyjnie zapobiegając powstaniu takiego sporu w przyszłości. W grę wchodzi przy tym sytuacja, gdy podwód może uczynić zadość potrzebie ochrony swej sfery prawnej przez samo ustalenie istnienia bądź nieistnienia prawa lub stosunku prawnego. W konsekwencji interes ten nie występuje, jeśli osoba zainteresowana może na innej drodze, np. w procesie o świadczenie, o ukształtowanie prawa lub stosunku prawnego, a nawet w drodze orzeczenia o charakterze deklaracyjnym osiągnąć swój cel. Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 kwietnia 2010 r., II PK 342/09, OSNP 2011/19-20/247. W uzasadnieniu tego wyroku wskazuje się, że aktualnie uzależnienie powództwa o ustalenie od interesu prawnego jest w orzecznictwie pojmowane elastycznie, z uwzględnieniem celowościowej wykładni pojęcia interesu prawnego, konkretnych okoliczności danej sprawy, a przede wszystkim tego, czy w drodze powództwa o świadczenie strona może uzyskać pełną ochronę swoich prawnie chronionych interesów - praw (por. również wyrok Sądu Najwyższego z 18 marca 2011r., III CSK 127/10, LEX nr 846586). Najnowsze orzecznictwo SN jednoznacznie podkreśla, że jeżeli powodowi przysługuje dalej idące powództwo o świadczenie, to w zasadzie nie ma on interesu prawnego w wytoczeniu

powództwa o ustalenie stosunku prawnego lub prawa. O występowaniu interesu prawnego świadczy możliwość stanowczego zakończenia w tej drodze sporu, natomiast przeciwko jego istnieniu - możliwość uzyskania pełniejszej ochrony praw powoda w drodze innego powództwa (tak np. wyrok SN z dnia 15.05.2013 r., III CSK 254/12, LEX 1353202; z dnia 8.02.2013 r., IV CSK 306/12, LEX 1318437; z dnia 2.07.2015 r., V CSK 640/14, LEX 1766003).

W ocenie Sądu orzekającego w realiach niniejszej sprawy uzasadnione jest żądanie pozwu oparte o dyspozycję art. 189 k.p.c. Pomiędzy stronami istnieje spór co do zasadności żądań kierowanych przez pozwanego Bank do powodowej spółki. Usunięcie niepewności co do treści stosunków zobowiązaniowych łączących strony, w szczególności w świetle zagrożenia przez pozwanego Bank wypowiedzeniem umowy kredytu i postawieniem całego kredytu w stan wymagalności uzasadnia wytoczenie powództwa opartego o art. 189 k.p.c. Bowiemy w aktualnym stanie sporu przedmiotowe powództwo jest jedynym środkiem obrony przed żądaniami wysuwanymi przez pozwanego Bank. Powódka ma interes prawny, aby usunąć stan niepewności co do stosunku prawnego łączącego strony. Ponadto wynik procesu zapewni powódce ochronę jej prawnie chronionych interesów i definitywnie zakończy spór w kwestii zwrotu dopłat do oprocentowania.

Spór przedstawiony pod osąd, który zaistniał pomiędzy stronami zobowiązywał Sąd orzekający do przesądzenia o tym, czy pozwanego Bank jest uprawniony do kierowania względem powódki roszczeń o zwrot dopłat do oprocentowania wraz z odsetkami wynikających z umowy o preferencyjny kredyt inwestycyjny z linii KZ nr (...) z dnia 20 grudnia 2006 roku zgodnie z umową o przejęcie długu nr (...) z dnia 17 lutego 2012 roku, czy też nie.

Analiza materiału dowodowego prowadzi do wniosku, iż zawarcie umowy o przejęcie długu nr (...) z dnia 17 lutego 2012 roku pomiędzy powódką a pozwanym Bankiem za zgodą poprzedniego kredytobiorcy P. D. nie było sporne, niesporna była również treść zawartej umowy. Żadna ze stron procesu okoliczności tej nie kwestionowała. W chwili zawierania umowy o przejęcie długu zadłużenie z tytułu umowy kredytu wynosiło 983 400 złotych i takie zobowiązanie przyjął na siebie powódka, zobowiązując się spłacić przejęte zadłużenie na warunkach zawartych w umowie o przejęcie długu. Jednocześnie Bank zwolnił dotychczasowego kredytobiorcę P. D. z jego zobowiązań wobec Banku z tytułu umowy kredytu preferencyjnego tylko w zakresie objętym umową o przejęcie długu.

Zgodnie z art. 519 § 1 k.c. osoba trzecia może wstąpić na miejsce dłużnika, który zostaje z długu zwolniony (przejęcie długu). Stosunki zobowiązaniowe charakteryzują się tym, że w trakcie trwania stosunku dopuszczalne są jego modyfikacje. Te zmiany mogą również zająć na płaszczyźnie podmiotowej, taka sytuacja miała miejsce w przedmiotowej sprawie. Zwalniające przejęcie długu cechuje się tym, że w strukturze stosunku obligacyjnego, zamiast dotychczasowego dłużnika, pojawia się inny podmiot. Jest to osoba trzecia, która na mocy umowy wstępuje w miejsce dłużnika. Dotychczasowy dłużnik zostaje zwolniony z obowiązku zaspokojenia wierzyciela i taki obowiązek przejmuje osoba trzecia (art. 519 k.c. i następne). Nabyty dług staje się zobowiązaniem własnym przejemcy. Dług zachowuje swoją tożsamość i treść ustalonego stosunku obligacyjnego pozostaje bez zmian. Przepis art. 519 § 1 k.c. i następne realizują model sukcesyjnego (translatywnego) przejęcia długu, który to model tym różni się od modelu nowacyjnej zmiany dłużnika, że zmiana dłużnika w odniesieniu do długu w wysokości określonej w umowie przejęcia nie narusza tożsamości dotychczasowego zobowiązania. P. określonego długu zwalnia z długu, w zakresie określonym umową przejęcia dotychczasowego dłużnika, z zachowaniem jednak tożsamości przejmowanego zobowiązania i bez zmiany jego podmiotowej konfiguracji, w zakresie długu nieobjętego umową przejęcia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2007 r., III CSK 438/06). Innymi słowy, przejęcie długu nie narusza treści istniejącego stosunku zobowiązaniowego, a następuje jedynie sukcesja szczególna po stronie zobowiązanej do świadczenia, co oznacza, że nowy dłużnik zobowiązuje się zaspokoić wierzyciela, ale tylko w zakresie wynikającym z umowy przejęcia długu. Osoba trzecia wstępuje więc na miejsce dłużnika ale w zakresie określonym umową o przejęcie długu i tylko w tym zakresie przejemca staje się nowym dłużnikiem wierzyciela (wyrok SN z dnia 19 listopada 2004 r., II CK 129/04, OSP 2006 nr 2, poz. 19 z aprobowaną glosą; wyrok SN z dnia 23 stycznia 2002 r., II CKN 888/99, LEX nr 53307).

Przenosząc powyższe na grunt przedmiotowego sporu wskazać należy, iż zapis § 1 i § 3 umowy o przejęcie długu nr (...) z dnia 17 lutego 2012 roku wyznacza zakres w jakim nastąpiło przejęcie długu i zakres w jakim dotychczasowy kredytobiorca (P. D.) został z długu zwolniony. To z kolei oznacza, że tylko w tym zakresie przejemca - spółka (...) –

stała się nowym dłużnikiem. W kontekście powyższego, kwestia dopłat do oprocentowania nie może być przedmiotem żądania skierowanego do powodowej spółki. Powódka nie odpowiada za dług dotychczasowego kredytobiorcy wobec Agencji w zakresie w jakim nie został on przejęty. Powódka przejęła dług co do kwoty wyraźnie wskazanej w umowie. Jak wynika z materiału dowodowego poprzedni kredytobiorca otrzymał pozytywną rekomendację na zbycie nieruchomości zakupionych z kredytu preferencyjnego, jak na zbycie konkretnego długu. Stwierdzono, że umowa była wykonywana przez P. D. prawidłowo, wyraźnie określono wartość zadłużenia z tytułu umowy kredytu na kwotę 983 400 złotych i w tym tylko zakresie nastąpiło przejęcie długu. Nie stwierdzono, że istnieją jakiegokolwiek inne roszczenia Banku czy też Agencji wobec kredytobiorcy P. D. i nie rozstrzygnięto o nich w umowie o przejęcie długu. W tym miejscu wskazać należy, iż zarówno na Banku jak i na Agencji ciążył obowiązek kontroli prawidłowości realizacji umowy kredytowej przez P. D., a w przypadku zaistnienia przesłanek uzasadniających zwrot dopłat do oprocentowania wdrożenia właściwych działań. Jak wynika z materiału dowodowego takie kontrole były wykonywane, o czym świadczą choćby notatki z wizytacji. Z notatek nie wynikają żadne zalecenia czy też nieprawidłowości w wykonywaniu umowy. Okoliczność ta była potwierdzona również przez świadków. Świadek D. H. zeznała „Bank nie miał zastrzeżeń co do realizacji umownych obowiązków finansowych....nasz pracownik G. dokonywał kontroli faktycznego prowadzenia działalności przez kredytobiorcę, z tych kontroli sporządzane były notatki, z których nie wynikały jakiegokolwiek zastrzeżenia ...”. Świadek S. G. zeznał „kredytobiorca był sprawdzany poprzez kontrolę wpisów w księgach wieczystych czy jest właścicielem gospodarstwaw terenie sprawdzałem czy ziemia, na której jest gospodarstwo, to ziemia na którą udzielono kredytu....., objeżdżaliśmy tereny i patrzyliśmy na zasiewy ...”. W ocenie Sądu, w świetle powyższych umownych obowiązków winna być dokonana ocena postępowania urzędników zarówno Banku jak i Agencji. Działania czy też zaniechania tych podmiotów nie mogą żadną miarą obciążać przejemcy długu. Nie można bowiem pominąć dość istotnej okoliczności, że zarówno Agencja jak i Bank to profesjonalne podmioty, które dysponują sztabem osób, których zadaniem było dobrać stosowne metody kontroli jak i źródła pozyskiwania wiedzy w kontrolowanym zakresie tj. czy jest prowadzona działalność rolna na danym gruncie zgodnie z umową. Zwrócić należy uwagę, że Agencja monitoruje system dopłat obszarowych, ma zatem pełną wiedzę w zakresie tego kto i z jakiego gruntu otrzymuje dopłaty. Skoro oba podmioty nie dopełniły tych obowiązków, nie stwierdziły żadnych naruszeń, a następnie udzieliły pozytywnej rekomendacji P. D. w zakresie zbycia zarówno gruntów jak i kredytu (długu) w określonej wysokości, nie wnosząc żadnych zastrzeżeń do realizacji umowy o preferencyjny kredyt inwestycyjny, to nadużyciem prawa byłoby obciążanie tymi zaniechaniami przejemcę długu – czyli powódkę i kierowanie na tym etapie roszczeń do powódki z tytułu dopłat. Podkreślić należy, iż umowa preferencyjnego kredytu inwestycyjnego z linii KZ została zwarta z P. D. dnia 20 grudnia 2006 roku, natomiast umowa o przejęcie długu miała miejsce w dniu 17 lutego 2012 roku, a dopiero w 2016 roku stwierdzono, iż P. D. nie wywiązał się z warunków umowy z dnia 20 grudnia 2006 roku, pomimo corocznych kontroli. Skoro zatem, dopiero po prawie 10 latach Agencja i Bank dochodzą do takiego wniosku, to niewątpliwie podważa to zaufanie przedsiębiorców w tym powódki do instytucji państwowych.

Reasumując, wskazać należy, iż już sama treść umowy o przejęcie długu nr (...) z dnia 17 lutego 2012 roku prowadzi do wniosku, że roszczenie o zapłatę kwoty 412 065,45 zł wraz z odsetkami ustawowymi z tytułu zwrotu dopłat wypłaconych przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa na podstawie umowy o preferencyjny kredyt inwestycyjny z linii KZ nr (...) z dnia 20 grudnia 2006 roku i umowy przejęcia długu nr (...) z dnia 17 lutego 2012 roku kierowane do powódki jest nieuzasadnione. Roszczenie o zwrot dopłat przekracza bowiem zakres przejęcia długu.

W ocenie Sądu wątpliwości budzi też sam fakt, czy w ogóle zaistniały okoliczności uzasadniające żądanie zwrotu dopłat do oprocentowania. Z zapisu paragrafu 3.03. ustęp 10 umowy o preferencyjny kredyt inwestycyjny z linii KZ nr (...) z dnia 20 grudnia 2006 roku wynika w jakich przypadkach dopłaty podlegają zwrotowi przez kredytobiorcę. Wyliczenie to ma charakter enumeratywny. Ze stanowiska strony pozwanej wynika, iż powodem zwrotu dopłat miał być brak uruchomienia działalności rolniczej zgodnie z założeniami zawartymi w planie przedsięwzięcia. Zarzut ten wydaje się być chybiony w świetle treści umowy z dnia 20 grudnia 2006 roku. Przedmiotem kredytowania był bowiem zakup użytków rolnych o powierzchni 226,59 ha położonych w S. - działka (...), a w konsekwencji poprawa struktury obszarowej gospodarstw rolnych. W ocenie Sądu materiał dowodowy pozwala na przyjęcie, iż cel ten został osiągnięty. W tym miejscu wskazać należy, iż przed nabyciem gruntów od Agencji, P. D. dzierżawił te grunty od Agencji i jako rolnik indywidualny prowadził na nich działalność rolniczą, którą kontynuował po dokonaniu nabycia

gruntów. Dopiero po pewnym czasie od nabycia wydzierżawił te grunty osobie trzeciej – spółce (...) spółce z o.o. Spółka ta jak wynika z zeznań świadka Z. P. (ówczesnego prezesa zarządu spółki R.) prowadziła na tych gruntach działalność rolniczą zgodnie z biznes planem P. D.. Spółka (...) składała też wnioski o dopłaty obszarowe (płatności obszarowe), do których Agencja ma nieskrępowany dostęp i może je w pełni kontrolować. Z zapisu umowy z dnia 20 grudnia 2006 roku nigdzie nie wynika, iż działalność rolnicza winna być prowadzona osobiście przez kredytobiorcę. Pomoc finansowa Agencji w postaci dopłat do oprocentowania ma na celu poprawę struktury agrarnej poprzez kupno nieruchomości z rolnych i urządzenie na tych zakupionych gruntach gospodarstw rolnych lub też ich powiększania. Fakt, iż po pewnym czasie od dokonania zakupu nieruchomości P. D. wydzierżawił nieruchomość osobie trzeciej - spółce (...) spółce z o.o. - nie ma znaczenia bowiem nadal na tych gruntach była prowadzona działalność rolnicza zgodnie z biznes planem P. D.. Okoliczność tą potwierdził świadek Z. P.. Jak już wyżej wskazano żaden zapis umowy nie warunkował udzielenia kredytu preferencyjnego od osobistego prowadzenia gospodarstwa na zakupionym gruncie. Przepisy umowy dotyczą jedynie uruchomienia działalności zgodnie z planem przedsięwzięcia. Działalność taka została uruchomiona i była prowadzona początkowo osobiście przez P. D., a następnie przez dzierżawcę - spółkę (...). Kontrole wykonywane przez prawie 10 lat nigdy nie zakwestionowały sposobu wykonywania umowy przez P. D.. Agencja natomiast nie kwestionowała faktu pobierania dopłat obszarowych przez spółkę (...) dzierżawcę tych gruntów pomimo, iż kredytobiorcą był P. D.. Ponadto w umowie z dnia 20 grudnia 2006 roku nie zawarto zapisu o zakazie wydzierżawiania zakupionych gruntów. Nie obowiązywał również w tym zakresie żaden zapis ustawowy. Skoro zatem umowa nie regulowała wydzierżawiania gruntów zakupionych z preferencyjnego kredytu, a ustawa tego nie zabraniała, to P. D. nie naruszył ani umowy, ani obowiązujących przepisów. Dodatkowo podkreślenia wymaga, to co już wyżej podniesiono, że po złożeniu wniosku o zgodę na zbycie nieruchomości i przejęcie długu Agencja i Bank dokonały ponownej kontroli realizacji umowy i oba te podmioty udzieliły pozytywnej rekomendacji wnioskowi P. D.. Nie stwierdzono również wówczas zaistnienia przesłanek do zwrotu dopłat do oprocentowania kredytu. Zatem działająca w zaufaniu do profesjonalnych podmiotów – Banku (...) – spółka (...) nie miała powodów, aby podważać te ustalenia. Spółka (...) miała wiedzę, że spółka (...) dzierżawiła te grunty od P. D. i pobierała opłaty obszarowe z uwagi na powiązania pomiędzy spółkami.

Mając na uwadze powyższe również z tego powodu spółka (...) nie jest zobowiązana do zwrotu jakichkolwiek dopłat.

Kolejną kwestią jest ocena prawidłowości dokonywania przez przejemcę długu spłat przejętego kredytu zgodnie z harmonogramem. W ocenie Sądu spłata kredytu raty w kwocie 109 000 złotych wymagalnej w dniu 20 grudnia 2016 roku została dokonana w sposób prawidłowy, w terminie i zgodnie z umową. Tym samym Bank nie ma roszczenia o jej zapłatę, a wezwania Banku kierowane do powódki w tym zakresie są nieuzasadnione. Nieuprawnione było działanie Banku, który wskazał, iż kwota zapłacona tytułem raty kredytu zostaje zaliczona – pobrana na poczet zwrotu dopłat. Z przyczyn szeroko omówionych powyżej powódka nie była obowiązana do zwrotu żadnych dopłat do oprocentowania, tym samym nie było żadnych podstaw do zaliczenia wpłaty dokonanej z tytułu raty na poczet dopłat.

Odnosząc się do pisma pozwanego banku z dnia 25 stycznia 2017 roku (k. 116), w którym Bank oświadczył, że dokonał potrącenia na podstawie art. 498 § 1 k.c. wierzytelności przysługującej (...) z tytułu nienależnie wypłaconych dopłat do oprocentowania na podstawie umowy o preferencyjny kredyt inwestycyjny z linii KZ nr (...) z dnia 20 grudnia 2006 roku przejęty na podstawie umowy o przejęcie długu nr (...) z dnia 17 lutego 2012 roku przez (...) spółkę z o. o. z wierzytelnością wynikającą z rachunku bankowego nr PL (...) w kwocie 113 920,67 złotych, wskazać należy, iż pismo to jest zupełnie niezrozumiałe. Zgodnie z regulacją zawartą w art. 498 § 1 k.c., gdy dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami, każda z nich może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelności drugiej strony, jeżeli przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku, a obie wierzytelności są wymagalne i mogą być dochodzone przed sądem lub przed innym organem państwowym. Skoro zatem pozwany Bank oświadczył, że potrąca wierzytelność przysługującą (...), to do skutecznego potrącenia nigdy dojść nie mogło bowiem Bank mógł na podstawie art. 498 § 1 k.c. potrącić jedynie swoją wierzytelność, a nie wierzytelność innego podmiotu (nawet gdyby taka istniała). Poza tym jak już wyżej podniesiono pozwany nie wykazał, że przysługuje mu jakakolwiek wymagalna wierzytelność wobec powódki.

Reasumując, żądanie pozwu należało uznać za uzasadnione w całości.

Stan faktyczny sprawy Sąd ustalił w oparciu o zgromadzone w toku postępowania dowody z dokumentów, oceniając je jako rzetelnie i wiarygodnie przedstawiające stanowiska stron i okoliczności sprawy. Należy zwrócić uwagę na fakt, że strony nie kwestionowały żadnego z tych dowodów pod względem ich prawdziwości. W tej sytuacji również Sąd uznał, że dowody z dokumentów stanowią podstawę do czynienia w oparciu o nie ustaleń faktycznych w istotnych dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy kwestiach. Ustalony stan faktyczny Sąd oparł także na dowodach z zeznań świadków. Sąd nie znalazł podstaw do odmowy wiarygodności zeznaniom świadków, zwłaszcza, że były one spójne i znajdowały odzwierciedlenie w pozostałym materiale dowodowym. Podkreślić przy tym należy, że zeznania świadków w zasadzie potwierdzały okoliczności stanowiące podstawę ustaleń faktycznych w sprawie, a związanych z zawarciem i wykonaniem umowy a następnie z przejściem długu i kontynuowaniem wykonywania umowy przez przejemcę.

Kierując się zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, na podstawie art. 108 k.p.c. w zw. z art. 98 k.p.c. Sąd ustalił, że powódka wygrała proces w 100 % i stosownie do wyniku procesu szczegółowe wyliczenie pozostawił referendarzowi sądowemu.

Sygn. akt VIII GC 78/18

ZARZĄDZENIE

1. (...)
2. (...)